

УДК 334.7

*Луценко Анастасія Юрївна,
Носенко Дарина Олександрївна,
студентки,*

*Науковий керівник – Коба Олена Вікторївна,
кандидат технічних наук, доцент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка» (Україна)*

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ ТА ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Мале підприємництво відіграє значну роль у створенні ВВП, робить економіку більш гнучкою, формує повноцінне конкурентне середовище, стимулює впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, підвищує економічний потенціал регіонів, що свідчить про економічне зростання та демократизацію країни.

Важливою формою державної підтримки суб'єктів малого підприємництва є використання податкових важелів. Завдяки цьому, за роки незалежності в Україні поступово відбувалось утвердження малого бізнесу. Позитивній динаміці його розвитку сприяли запровадження фіксованого податку і спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Спрощена система оподаткування в Україні – це особливий механізм справляння податків та зборів, який займається встановленням заміни сплати окремих податків та зборів на сплату єдиного податку [1].

Вона має певні переваги:

- звільняє від сплати окремих видів податків, таких як податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, земельний податок і т. д.
- надає право вибору сплати ПДВ;

- спрощує бухгалтерський облік та фінансову звітність.

Україна постійно намагається удосконалити підтримку малого бізнесу та за кордоном показники його розвитку поки більш прогресивні. У першу трійку країн з найстрімкішим зростанням нових малих підприємств у 2020 році увійшли Велика Британія (101%), США (86%), Австралія (73%).

Певною мірою, такому розвитку сприяють системи оподаткування діяльності малих підприємств, що діють в цих країнах [2].

Так, у Великій Британії малі та середні підприємства зазвичай розраховують і декларують доходи, хоча є деякі винятки. Компанії з річним оборотом менше 15000 фунтів стерлінгів заповнюють просту податкову декларацію без детальної інформації про свою діяльність, активи чи зобов'язання.

У країні використовується прогресивна шкала оподаткування доходів. Малі підприємства з прибутком до 10000 фунтів стерлінгів оподатковуються корпоративним податком за низькою ставкою (10%). Підприємства, які заробляють до 300000 фунтів стерлінгів, оподатковуються за ставкою 20%, а якщо їхній прибуток досягає 1,5 мільйона фунтів стерлінгів, застосовується ставка податку 30%. Малим підприємствам з річним оборотом менше 52000 фунтів стерлінгів не потрібно реєструватися платником ПДВ. Стандартна ставка податку становить 17,5%. Компанії звільняються від обов'язкового аудиту, якщо їхній оборот не перевищує 1 мільйона фунтів стерлінгів, а валюта бухгалтерського обліку не перевищує 1,4 мільйона фунтів стерлінгів.

У Сполучених Штатах Америки немає спеціальних податкових правил для малих і середніх компаній. Усі компанії зобов'язані вести повну бухгалтерію для визначення прибутку для цілей оподаткування. Однак існують спеціальні положення для малого бізнесу, які поступово спрощують процес ведення обліку та звітування про оподатковуваний прибуток. У Сполучених Штатах малі підприємства з низьким

доходом можуть використовувати касовий метод обліку замість методу нарахування, і їм дозволено звільняти інвестиції в капітальні активи від оподаткування, якщо їх річний обсяг не перевищує 24 000 доларів [3].

У Франції малі та середні компанії підпадають під спеціальні (спрощені) режими оподаткування залежно від їх обороту. Ці компанії не подають декларації з ПДВ, але сплачують податок на прибуток, розмір якого залежить від сфери діяльності (комерційна діяльність, послуги тощо). При спрощеній системі оподаткування використовується спрощена форма звітності - малі та середні підприємства подають до податкових органів основні дані про свій баланс, основні засоби, суму інвестицій та фінансові результати. Компанії, які надають послуги, можуть зменшити свій оподатковуваний прибуток, якщо їх перевірить дипломований бухгалтер.

Для малих і середніх компаній у Франції діє спрощений режим декларування прибутку і сплати податків, згідно з яким фактичні витрати і витрати відносяться на виробництво. Середній і малий бізнес зобов'язані зареєструватися як платники ПДВ, але сплачувати зазначений податок щокварталу, а не щомісяця. Бухгалтерський облік і звітність таких компаній пред'являються менш суворі вимоги, ніж великі компанії. Малі та середні підприємства, які мають статус юридичної особи та перебувають у власності фізичних осіб, застосовують знижену ставку податку на прибуток 19% замість 33,8%. Частина оподаткованого прибутку, з якої розраховується знижена ставка податку, повинна бути використана підприємством на капітальні вкладення.

Як бачимо, за кордоном і в Україні, застосовуються процедури спрощеного оподаткування суб'єктів малого підприємництва. У деяких країнах, окрім альтернативної системи оподаткування, вводять додаткові умови зменшення суми сплати податків у сфері малого бізнесу, що сприяє відмові від тіньової господарської діяльності і дає змогу

збільшити обсяги податкових надходжень до бюджету.

В Україні, попри скрутне сьогодення, пов'язане з військовими діями, малий бізнес продовжує відігравати важливу роль в економіці. Про це свідчить той факт, що нові бізнеси активно реєструються навіть зараз [4]. Проте, малий та середній бізнес потребують підтримки. Особливості державної підтримки малого бізнесу у розвинених країнах світу показують Україні шлях можливого подальшого розвитку в цьому напрямку. Державна підтримка малого підприємництва як складова державної політики повинна не тільки створювати сприятливі умови для розширення і покращення стану малих підприємств, а й підтримувати їх у господарській діяльності.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 27.04.2023).

2. Красота О.В., Кір'єв І.С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*, 2021. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/100.pdf (дата звернення: 27.04.2023).

3. Проблеми та перспективи розвитку малого і середнього бізнесу : монографія / за ред. С. Д. Лучик. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. Чернівці: Технодрук, 2021. 400 с.

4. Прокопець Л.В., Губчак В.С. Особливості державної підтримки малого підприємництва в Україні та зарубіжний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 24. С. 71-76. http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2017/14.pdf (дата звернення: 27.04.2023).